

Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişki

Ramazan ABACI*
Aynur BARAN**

Özet

Bu araştırmanın amacı; insanların çoklu zekalarının belirlenmesi ve kişilerin baskın yetenek alanlarına göre eğitim ve günlük yaşamda strateji izlemeleri, bunun yanında çoklu zekayı ile ilişkili etmenleri araştırarak eğitim alanında bireylerin yararlanabileceği bir kaynak ve bilgi aracı olarak sunmaktır. Araştırmanın örneklemini 1999-2000 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde okuyan toplam 233 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler hakkında bilgi edinmek amacıyla "Kişisel Bilgi Formu", çoklu zekaları hakkında bilgi toplamak amacıyla ise "Çoklu Zeka Testi" uygulanmıştır. Öğrencilerin çoklu zeka düzeyleri ile öğrenim gördükleri bölüm, aylık gelir düzeyi, cinsiyet, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu ve anne çalışma durumu arasında farklılık olup olmadığını anlamak amacıyla "t test," ve "varyans analizi" uygulanmıştır. Bulgular üniversite öğrencilerinin çoklu zekalarının çeşitli değişkenler açısından anlamlı biçimde farklılaştığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Çoklu zeka, üniversite öğrencisi

The relationship between university students multiple intelligences level and some variables

Ramazan ABACI*
Aynur BARAN**

Abstract

The aim of this research is to determine fields of students' multiple intelligences and the differences between participants according to some variables. 233 university students took part in this study. As measurement tools, personal information sheet and multiple intelligence scale were used. To analyze the differences between students multiple intelligences and gender, department, parents educational level and income level t test and variance analyze were conducted. Results demonstrated that students multiple intelligence level differentiated regarding these variables. Results were discussed in terms of findings.

Keywords: Multiple intelligence, university students

* Prof. Dr., SAÜ Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi, rabaci@sakarya.edu.tr

** Uzman Psikolojik Danışman

1. Giriş

İnsan, yaşamı boyunca ihtiyaç ve ilgi alanına göre değişik arayışlar içindedir. Gerek kendi ihtiyaçlarını karşılamada gerekse, başkaları ile iletişim kurmada lazım olabilecek yeni ve değişik bilgileri öğrenme merakı içindedir. İletişimde, karşılıklı anlama sürecini ve özellikle gönderilen mesajların doğru alınmasını sağlayabilmek için karşıdaki kişinin çoklu yetenek alanını anlamak önemlidir. Bazı kişiler, birden fazla çoklu yeteneği aynı etkinlikte kullanabilirler. Ancak bazıları, tek bir alanda sivrilmiş olabilir. Özellikle bu kişilere bir şey öğretirken ya da onları bir konuda ikna etmeye çalışırken, mesajları kişinin baskın yetenek alanına uyumlu bir biçimde göndermeye duyarlı olmamız gerekmektedir.

Çoklu zekâ teorisinin öncüsü Hovard Gardner bu kavramı 1985 yılında açıklamıştır. Gardner'a göre zekâ, kültürel değerleri kavrayabilme, yeni şeyler üretebilme ya da problem çözme şeklindeki insan yeteneğidir (Checkley,1997, s. 1-2). Klasik IQ teorisine göre, zekâ tek ve değişmez bir belirleyicidir. Okulda uygulanan testler, hayatta zekânın çok üstünde ve ötesinde önem taşıyan asıl beceri ve yeteneklerden kopuk, sınırlı bir zekâ kavramına dayanır (Goleman, Çev: Yüksel, 1998, s. 50).

Eğitimcilerin pek çoğu, öğrencilerin zekâlarını farklı alanlarda gösterdiklerini farkındadırlar; ancak tek parçalı zekâ tanımına dayanan eğitim programları çocukların özel yeteneklerini ortaya çıkarmasına izin vermemektedir. Çoklu zekâ/yetenek teorisi, işte bu noktada eğitimin aksayan yönlerini giderecek çözümü sunmaktadır. Müfredat programlarının çoklu zekâ/yetenek teorisine göre düzenlenmesiyle pek çok gizli yetenek su yüzüne çıkacak, daha katılımcı ve üretken kişilerin yetiştirilmesi imkanı doğacaktır (Gardner, Çev; Oksay, 2000, s. 2).

Gardner, eğitimde ve öğretimde çoklu yetenek kavramlarını sınıf içinde, derste öğrendikleri ile bağdaştırırsa bilgi girişinin daha çok olacağını belirtmektedir (Gabala, 1991, s.30).

Gardner'ın teorisinde, insanların yedi hatta sekiz değişik zekânın karakteristik özellikleri açıklanmaktadır. Buna göre, kişisel farklılıklar da anlamlandırılmaktadır. Çünkü farklı alanda başarılı kişiler farklı zekâlara sahiptirler. Herkeste bu zekâların örnekleri bulunmakta ancak her kişide zekâ farklı bir birleşim ya da karışım halinde görülmektedir (Harvard College, 2000, s.1).

Ramazan Abacı, Aynur Baran : *Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişki*

Çoklu zekâ, yıllar boyu daha çok matematik, mantık ve dil becerileri ile ilgili olarak tanımlanan zekânın, dilsel, matematiksel, görsel bedensel, müziksel, iletişimsel, içsel ve doğal olarak da tanımlanabileceğinin ortaya konmasıyla tartışılmaya başlanmıştır (Demirel, 1999, s. 145).

Gardner, bu yedi alandan genellikle birinin üstünlük gösterdiğini ancak diğer altı alanın baskın yetenek gibi göze çarpmadığını belirtmektedir. Yedi sayısının büyüğü bir rakam olmadığını, zekânın/yeteneğin daha çok türünün olabileceğini de vurgulamıştır. Son gözlemler Gardner'ın sekizinci bir zekâyı/yeteneği tanımladığını belirtmektedir. Bu da, doğa yeteneğidir. Mekanı, bitki ve hayvanları tanıyabilme yeteneğidir (Woolfolk, 1998, s. 115).

Çoklu zekâ kuramının amacı, eğitimde bireylerin neler yapabildiğinden çok neler yapabileceğinin düşünülmesidir. Günümüzde eğitim ve psikoloji alanındaki gelişmelerle klasik testlerin çocukların değerlendirilmesinde yeterli olamayacağı, onların potansiyel yeteneklerinin de ortaya çıkarılması gerektiği görüşü vardır. Gardner'a göre zekâ, problem çözme kapasitesi ya da değerli bir ya da birden çok kültürel yapı ürününe şekil vermektir. Gardner, bireylerin aynı düşünüş tarzına sahip olmadıklarını ve eğitimin eğer bu farklılıkları ciddiye aldığı düşünülürse, bütün bireylere en etkili şekilde hizmet edeceğini belirtmiştir. Eğer bireyler farklı zekâ bileşenlerini tanıyabilirlerse, karşılaştıkları sorunları çözmeye daha şanslı olabilirler (Gardner, 1993, s.8).

Gardner'a göre, çoklu yeteneğin tanınması ile amaçlanan, okullarda değişik yeteneklere yer verilmesi ve insanlara yeteneklerinin özel etkilerini, mesleki ve meslek dışı alandaki hedeflerine uygun olarak tanımalarına yardım etmektir. İnsanlara çeşitli yardımlar verilebilir ancak, toplumda yapıcı ve olumlu etkilerin oluşumu için bu konuya daha çok eğilmek, çoklu yetenekler ile daha çok meşgul olmakta fayda vardır (Gardner, 1993, s. 9).

Araştırmanın amacı; insanlar arasındaki bilgi alışverişinde önemli bir yere sahip olan çoklu yetenek/zekanın belirlenmesi ve kişilerin baskın yetenek alanlarına göre eğitim ve günlük yaşamda strateji izlemeleri, bunun yanında çoklu zekâyı etkileyen etmenleri araştırarak eğitim alanında bireylerin yararlanabileceği bir kaynak ve bilgi aracı olarak sunmaktır. Araştırma, henüz günlük yaşamda ve eğitim faaliyetleri gündemine yeterince girememiş olduğuna inandığımız çoklu yetenek/zeka kavramının önem ve işlevine dikkat çekmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi:

Bu araştırmanın evrenini, 1999-2000 öğretim yılında “Ondokuz Mayıs Üniversitesi”nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise, “Ondokuz Mayıs Üniversitesi”nde çeşitli bölümlerde öğrenim gören öğrencilerden rastgele örneklem yöntemiyle seçilen öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi oluşturan öğrencilerin bölümlere göre dağılımları aşağıda verilmektedir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada bilgi toplamak için çoklu yetenek/zeka testi ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır:

2.2.a. Çoklu Yetenek Testi

Ölçeğin asıl formu İngilizce olup, Howard Gardner (1993) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeği Türkçe’ye Ramazan Abacı ve Aynur Baran (2000) uyarlamıştır. Ölçeğin Türkçe formunun geçerlik çalışmaları ölçeğin İngilizce ve Türkçe formunun ayrı ayrı cevaplanması sonucunda “paralel form” yöntemiyle hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara ölçeğin geçerlik katsayısı 0.95 olarak bulunmuştur. Envanterin güvenilirliğinin hesaplanması için 42 öğrenci ile uygulama yapılmış ve testin, “Cronbach Alpha” ve “Eş Yarılama Spearman-Brown” güvenilirlik katsayılarına bakılmıştır. Her alt boyutun Cronbach Alpha değerleri ayrı ayrı hesaplanmıştır. Ayrıca, alt boyutlara ait yarı testler arasındaki korelasyon ve testin eş yarılar Spearman-Brown güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Alt ölçeklere ilişkin güvenilirlik katsayıları 0.97 ile 0.99 arasında bulunmuştur.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada veri olarak; bölümler, cinsiyet, anne çalışma durumu, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, aylık gelir düzeyi ele alınmıştır. Üniversite öğrencilerinin “Çoklu yetenek” üzerinde bazı değişkenlerin farklılık yaratıp yaratmadığını belirlemek için t testi ve varyans analizi, farklılığa neden olan grubu bulmak için LSD testi yapılmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Bölümlere Çoklu Yetenek Arasındaki Farklılık

Üniversite öğrencilerinin bölümleri ile çoklu yetenek arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacı ile varyans analizi yapıldı. “Bölümlere Göre Çoklu Yetenek Arasındaki Farklılık varmıdır?” şeklinde kurulan denenceye ilişkin bulgular tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Bölümlere Göre Çoklu Yetenek Arasındaki Farklılık:

Çoklu yetenek	V. Kaynağı	S.d	K.T	K.O	F	p
Dil yeteneği	G.A	5	161.63	32.32	1.42	0.22
	G.İ	227	5181.16	22.82		
	TOPLAM	232	5342.79			
Matematik Yeteneği	G.A	5	388.11	77.62	3.25	0.00
	G.İ	227	5425.88	23.90		
	TOPLAM	232	5813.99			
Resim Görsel yetenek	G.A	5	576.17	115.23	4.17	0.00
	G.İ	227	6277.38	27.65		
	TOPLAM	232	6853.55			
Hareketsel Yetenek	G.A	5	194.03	38.81	1.71	0.13
	G.İ	227	5156.27	22.71		
	TOPLAM	232	5350.31			
Müzik Yetenek	G.A	5	1000.89	200.18	3.67	0.00
	G.İ	227	12388.06	54.57		
	TOPLAM	232	13388.96			
Kişiler arası ilişki yeteneği	G.A	5	399.06	133.02	6.02	0.00
	G.İ	227	6249.57	22.08		
	TOPLAM	232	6648.28			
Kişi içi ilişki yeteneği	G.A	5	367.15	122.38	4.14	0.00
	G.İ	227	8364.89	29.56		
	TOPLAM	232	8732.03			

p< 0.01

Tablo 1’de görüldüğü gibi bölümlerle çoklu yetenek arasındaki farklılığı belirlemek amacı ile varyans analizi yapıldı. Elde edilen verilere göre, dil yeteneği ve hareketsel yetenek bakımından p<0.01 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bunun yanında matematik yeteneği, görsel yetenek, kişiler arası ilişki yeteneği, kişi içi ilişki yeteneği ve müzik yeteneği bakımından p<0.01 düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Türkçe ve Yabancı Dil bölümü öğrencilerinin dil yeteneğinin diğer bölümlerdeki öğrencilere göre yüksek çıkabileceği düşüncesi ile kurulan denence, bölümlere göre çoklu yetenek arasındaki farklılığı incelemek için yapılan varyans analizi sonuçlarına göre farklılığın anlamlı çıkmaması ile desteklenmemiştir. Matematik bölümü öğrencilerinin matematik yeteneğinin diğer bölümlere göre yüksek olabileceği düşüncesi ile kurulan denence matematik yeteneğinin anlamlı farklılık

Ramazan Abacı, Aynur Baran : *Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişki*

oluşturması ile desteklenmiştir. Görsel yetenek bakımından resim bölümü öğrencilerinin diğer bölümlere göre yüksek bir dağılım gösterebileceği düşünülmüş ve bulgular da bu doğrultuda bulunmuştur. PDR bölümü öğrencilerinin kişilerarası ve kişi içi ilişki yeteneği bakımından diğer bölümlere göre yüksek bir yetenek ortaya koyabilecekleri düşünülmüş ve bulgular farklılığın anlamlılığını ortaya koyması ile denenceler desteklenmiştir. Beden Eğitimi Yüksekokulu öğrencilerinin hareketsetel yeteneklerinin diğer bölümlere göre yüksek olabileceği düşünülmüş fakat bulgular denenceyi desteklememiştir.

3.2. Cinsiyete Göre Öğrenme Stili-Çoklu Yetenek Arasındaki Farklılık

Cinsiyete göre çoklu yetenek bakımından farklılık olup olmadığını belirlemek amacı ile t testi yapılmıştır. “Kız öğrencilerin çoklu yeteneğine uygun bölümü seçmeleri erkek öğrencilere göre yüksek midir?” Şeklinde kurulan denenceye ilişkin bulgular tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Cinsiyete göre çoklu yetenek arasındaki farklılık:

Çoklu yetenek	Cinsiyet	N	X	S.s	S.d	T	P
Dil	Kız	130	34.03	4.33	231	0.22	0.02*
	Erkek	103	33.89	5.35			
Matematik	Kız	130	34.68	4.80	231	-2.33	0.86
	Erkek	103	36.22	5.14			
Görsel	Kız	130	35.52	5.13	231	-4.61	0.63
	Erkek	103	35.85	5.82			
Müzik	Kız	130	33.22	7.54	231	0.53	0.92
	Erkek	103	32.69	7.69			
Kişiler arası	Kız	130	35.85	5.25	231	0.10	0.55
	Erkek	103	35.78	4.81			
Kişi içi	Kız	130	37.14	4.22	231	0.02	0.95
	Erkek	103	37.13	4.38			
Hareketsetel	Kız	130	38.09	4.76	231	1.02	0.96
	Erkek	103	37.45	4.85			

p < 0.05

Bu bulgular ile cinsiyetin öğrencilerin matematik yeteneği, görsel yetenek, müzik yeteneği, kişiler arası ve kişi içi ilişki yeteneği bakımından farklılık yaratmadığı ancak, dil yeteneği bakımından farklılık oluşturduğu, dolayısı ile dil yeteneği bakımından kız öğrencilerin

Ramazan Abacı, Aynur Baran : Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişki

çoklu yeteneğine uygun uygun bölümü seçmelerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Dil yeteneğine ait bulgular kız öğrencilerin çoklu yeteneğine uygun bölümü seçmelerinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu yönündeki denenceyi destekler niteliktedir. Bunun yanında, matematik yeteneği, görsel yetenek, müzik yeteneği, hareketsetel yetenek, kişiler arası ve kişi içi ilişki yeteneği ile ilgili bulgular bu denenceyi destekler nitelikte değildir. Kız öğrencilerin dil yeteneğinin erkek öğrencilere göre yüksek olması, bayanların içsel durumlarını ve yaşantılarını konuşarak paylaştıkları, dilsel ifadeleri erkeklere göre daha yoğun kullandıkları düşünülürse cinsiyetin dil yeteneği bakımından farklılık yarattığı açıklanabilir.

3.3. Annenin Çalışma Durumuna Göre Çoklu Yetenek Arasındaki Farklılık

Annenin çalışma durumuna göre öğrencilerin öğrenme stilleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacı ile t testi yapılmıştır. “Annesi çalışan öğrencilerin çoklu yeteneği diğer öğrencilerden yüksek midir?” şeklindeki denenceye ilişkin bulgular tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Anne Çalışma Durumuna Göre Çoklu Yetenek Arasındaki Farklılık

Çoklu yetenek	Anne Çalışma	N	X	S.s	S.d	t	p
Dil	Çalışıyor	29	34.14	5.28	231	0.20	0.41
	Ev kadını	204	33.94	4.74			
Matematik	Çalışıyor	29	35.79	6.02	231	0.49	0.06
	Ev kadını	204	35.30	4.86			
Görsel	Çalışıyor	29	37.00	5.76	231	1.41	0.65
	Ev kadını	204	35.48	5.37			
Müzik	Çalışıyor	29	35.41	7.34	231	1.85	0.41
	Ev kadını	204	32.64	7.58			
Kişiler arası	Çalışıyor	29	35.24	4.27	231	-6.63	0.23
	Ev kadını	204	35.91	5.15			
Kişi içi	Çalışıyor	29	38.48	4.33	231	1.78	0.98
	Ev kadını	204	36.94	4.25			
Hareketsetel	Çalışıyor	29	37.14	4.81	231	-0.80	0.55
	Ev kadını	204	37.90	4.80			

$p < 0.05$

Ramazan Abacı, Aynur Baran : *Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişki*

Bu bulgulardan, annenin çalışma durumunun çoklu yetenek üzerinde farklılık yaratmadığı söylenebilir. Elde edilen verilere göre, dil yeteneği, matematik yeteneği, görsel yetenek, müzik yeteneği, hareketli yetenek, kişiler arası ilişki yeteneği ve kişi içi ilişki yeteneği ile ilgili bulguların denenceyi destekler nitelikte olmadığı görülmüştür.

Yeteneklerin tespiti ve gelişiminde annenin tutumu çok önemlidir. Çünkü kişinin hangi alanda baskın yeteneğe sahip olduğunun tespit edilmesi ve uygun bir yöne kanalize edilmesinde annenin çocuğu hakkındaki görüş ve tespitleri önemlidir. Anne ile olan beraberliğin yoğunluğu bunu kolaylaştırırken, annenin çalışması gibi etkenlerle çocuğun yeterli ve yetersiz yönlerini analiz etmede etkili olamayışı ilerde yapacağı seçimlerde gerekli desteğin sağlanamamasını gündeme getirebilir. Bu nedenle annesi çalışan öğrencilerin çoklu yetenekleri diğer öğrencilere göre yüksek olmayışı açıklanabilir.

3.4. Aylık Gelir Düzeyine Göre Çoklu Yetenek Arasındaki Farklılık

Aylık gelir düzeyine göre öğrencilerin öğrenme stilleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacı ile varyans analizi yapılmıştır. “Aylık gelir düzeyi 301 milyon ve üzerinde olan öğrencilerin çoklu yetenekleri diğerlerine göre yüksek midir?” şeklinde kurulan denenceye ilişkin bulgular tablo 4’te verilmiştir.

Ramazan Abacı, Aynur Baran : Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişki

Tablo 4: Aylık Gelir Düzeyine Göre Çoklu Yetenek Arasındaki Farklılık:

Çoklu yetenek	V. Kaynağı	S.d	K.T	K.O	F	p	Anlam Düzeyi
Dil yeteneği	G.A	3	67.33	22.44	0.97	0.41	p> 0.05 Anlamsız
	G.İ	229	5275.46	23.04			
	TOPLAM	232	5342.79				
Matematik yeteneği	G.A	3	49.24	16.41	0.65	0.58	p> 0.05 Anlamsız
	G.İ	229	5764.75	25.17			
	TOPLAM	232	5813.99				
Görsel yetenek	G.A	3	93.43	31.14	1.05	0.37	p> 0.05 Anlamsız
	G.İ	229	6760.12	29.52			
	TOPLAM	232	6853.55				
Müzik yeteneği	G.A	3	310.12	103.37	1.81	0.14	p> 0.05 Anlamsız
	G.İ	229	13078.84	57.11			
	TOPLAM	232	13388.96				
Kişiler arası ilişki Yeteneği	G.A	3	62.77	20.92	0.82	0.48	p> 0.05 Anlamsız
	G.İ	229	5855.01	25.57			
	TOPLAM	232	5917.78				
Kişi içi ilişki yeteneği	G.A	3	116.44	38.81	2.14	0.09	p> 0.05 Anlamsız
	G.İ	229	4146.44	18.11			
	TOPLAM	232	4262.87				
Hareketsel yetenek	G.A	3	93.54	31.18	1.36	0.25	p> 0.05 Anlamsız
	G.İ	229	5256.77	22.95			
	TOPLAM	232	5350.31				

p<0.05

Bu bulgular ile aylık geliri 301 milyon ve üzerinde olan öğrencilerin çoklu yetenekleri 100 milyon ve daha az olanlara göre yüksek olduğu yönündeki denence doğrulanmamıştır. Yetenekler doğuştan gelen özellikler olup alınan eğitimle ancak var olan, baskın olan yetenek geliştirilebilir. Bir alanda yetenekli olmayan kişi, her ne kadar mükemmel koşullar altında eğitime tabi olsa da o alanda yetenekli bir kişiye göre arada bazı farklılıklar olacaktır. Aylık gelir düzeyi yüksek olan aileler, çocuklarına yetenekli oldukları konuda özel ders, kurs v.b. aldırabilirler. Onların hangi alanda iyi olduklarını tespit ettirebilir ve ona göre bir yöne kanalize edilmelerinde etkili olabilirler. Ancak olmayan bir yeteneğin ortaya konmasında aylık gelir etkili olmayabilir. Bu nedenle aylık gelir düzeyi düşük ya da yüksek olan ailelerin çocuklarında baskın yetenek alanının hangisi olduğu doğuştan gelen bir özellik olduğu için, gelir düzeyi yeteneği belirlemede etkili olamamakta ve aylık gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin çoklu yetenek-öğrenme stilleri diğerlerinden yüksek olmamaktadır.

Ramazan Abacı, Aynur Baran : Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişki

3.5. Annenin Öğrenim Durumuna Göre Çoklu Yetenek Arasındaki Farklılık

Annenin öğrenim durumuna göre öğrencilerin öğrenme stilleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla varyans analizi yapılmıştır. “Annesi Üniversite mezunu olan öğrencilerin çoklu yetenekleri diğerlerine göre yüksek midir?” şeklinde kurulan denenceye ilişkin bulgular tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5 Annenin Öğrenim Durumuna Göre Çoklu Yetenek Arasındaki Farklılık:

Çoklu yetenek	V.Kaynağı	S.d	K.T	K.O	F	p	Anlam Düzeyi
Dil yeteneği	G.A	3	135.84	45.28	1.99	0.12	p> 0.01 Anlamsız
	G.İ	229	5206.95	22.74			
	TOPLAM	232	5342.79				
Matematik yeteneği	G.A	3	101.69	33.89	1.36	0.25	p> 0.01 Anlamsız
	G.İ	229	5712.29	24.94			
	TOPLAM	232	5813.99				
Görsel yetenek	G.A	3	61.91	20.64	0.69	0.55	p> 0.01 Anlamsız
	G.İ	229	6791.64	29.66			
	TOPLAM	232	6853.55				
Müzik yeteneği	G.A	3	1478.49	492.83	9.47	0.00	p< 0.01 Anlamlı
	G.İ	229	11910.47	52.01			
	TOPLAM	232	13388.96				
Kişiler arası ilişki Yeteneği	G.A	3	187.78	62.59	2.50	0.06	p> 0.01 Anlamsız
	G.İ	229	5730.00	25.02			
	TOPLAM	232	5917.78				
Kişi içi ilişki yeteneği	G.A	3	30.06	10.02	0.54	0.65	p> 0.01 Anlamsız
	G.İ	229	4232.81	18.48			
	TOPLAM	232	4262.87				
Hareketsel yetenek	G.A	3	158.46	52.82	2.33	0.07	p> 0.01 Anlamsız
	G.İ	229	5191.85	22.67			
	TOPLAM	232	5350.31				

p<0.01

Bu bulgular ile anne öğrenim durumu yalnız müzik yeteneği bakımından anlamlı farklılık oluşturmuş, diğer yetenekler açısından bir farklılık yaratmamıştır. Buna göre, annesi Üniversite mezunu olan öğrencilerin müzik yeteneğinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Elde edilen bulgular annesi Üniversite mezunu olan öğrencilerin çoklu yetenekleri diğerlerine göre daha yüksek olabileceği yönündeki denenceyi desteklemektedir. Ancak diğer yetenek alanlarına ait bulgular denenceyi destekler nitelikte değildir.

Annenin Üniversite mezunu olması, çocuğun müzik yeteneğinin fark edilmesi bakımından önem taşıyabilir. Bir kişinin bedensel yeteneğinin varlığı, vücudunu kullanmasından; matematik yeteneğinin varlığı, matematiğe olan yatkınlığı ve sayıları kullanmasından; görsel yeteneğinin varlığı, gördüklerini akılda tutabilmesinden v.b. ile

Ramazan Abacı, Aynur Baran : *Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişki*

anlaşılabilir. Ancak müzik yeteneğinin tespit edilmesinde, kişinin yalnızca güzel sesli olması, güzel şarkı söylüyor olmasından başka unsurlar da önem taşımaktadır. Sesin tonu, rengi, ritimlere olan duyarlılık, kulağın sese olan duyarlılığı gibi özellikler kişinin müzik yeteneğinin varlığını belirleyen ve destekleyen unsurlardır. Bu özelliklerin belirlenmesi için de , bu alanda bilgi sahibi olunması önem taşımaktadır. Bu anlamda, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin müzik yeteneği diğer öğrencilere göre erken zamanda fark edilmiş ve uygun bir yönlendirme yapılmışsa, öğrencilerin müzik yeteneği bakımından annenin öğrenim durumu etkili unsur olabilecektir.

3.6. Babanın Öğrenim Durumuna Göre Çoklu Yetenek Arasındaki Farklılık

Babanın öğrenim durumuna göre öğrencilerin çoklu yetenekleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla varyans analizi yapılmıştır. “Babası Üniversite mezunu olan öğrencilerin çoklu yetenekleri diğerlerine göre daha yüksek midir?” şeklinde kurulan denenceye ilişkin bulgular tablo 6’da verilmiştir:

Tablo 6: Babanın Öğrenim Durumuna Göre Çoklu Yetenek Arasındaki Farklılık:

Çoklu yetenek	V. Kaynağı	S.d	K.T	K.O	F	p	Anlam Düzeyi
Dil yeteneği	G.A	3	219.29	73.09	3.27	0.01	p< 0.01 Anlamlı
	G.İ	229	5123.49	22.37			
	TOPLAM	232	5342.79				
Matematik yeteneği	G.A	3	70.72	23.57	0.94	0.42	p>0.01 Anlamsız
	G.İ	229	5743.27	25.08			
	TOPLAM	232	5813.99				
Görsel yetenek	G.A	3	57.17	19.05	0.64	0.58	p>0.01 Anlamsız
	G.İ	229	6796.38	29.68			
	TOPLAM	232	6853.55				
Müzik yeteneği	G.A	3	1638.63	546.21	10.64	0.00	p< 0.01 Anlamlı
	G.İ	229	11750.33	51.31			
	TOPLAM	232	13388.96				
Kişiler arası ilişki Yeteneği	G.A	3	162.89	54.29	2.16	0.09	p>0.01 Anlamsız
	G.İ	229	5754.89	25.13			
	TOPLAM	232	5917.78				
Kişi içi ilişki yeteneği	G.A	3	270.21	90.07	5.17	0.00	p< 0.01 Anlamlı
	G.İ	229	3992.67	17.43			
	TOPLAM	232	4262.87				
Hareketsel yetenek	G.A	3	168.23	56.07	2.48	0.06	p>0.01 Anlamsız
	G.İ	229	5182.07	22.63			
	TOPLAM	232	5350.31				

p<0.05

Bu bulgular ile babası Üniversite mezunu olan öğrencilerin dil, müzik ve kişi içi ilişki yeteneğinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Elde edilen bulgular babası

Ramazan Abacı, Aynur Baran : *Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişki*

Üniversite mezunu olan öğrencilerin çoklu yetenekleri diğerlerine göre daha yüksek olabileceği yönündeki denenceyi destekler niteliktedir.

Öğrenim durumunun yükselmesi ile yeteneklerin analizi kolaylaşabilir. Babanın üniversite mezunu olması ile, dili düzgün ve kurallı kullanma, sesleri tanıyabilme, başka illere yatkınlık bakımından, farklı dilleri tanıma ve anlama bakımından çocuğa destek ve rehber olabilir. Müzik yeteneğinin fark edilmesi, diğer yeteneklerden daha ince ayrıntının bilinmesini gerektirebilir. Babası üniversite mezunu olan öğrencilerin müzik yeteneği, sesleri tanıyabilmeleri, ritim ve notaları anlamaları, kulak yeterliği bakımından daha ince şekilde incelenerek, fark edilebilir ve bu yönde bir eğitim almaları sağlanabilir. Öğrenim durumunun yükselmesi ile kişilerin kendilerine ait özelliklerini, hislerini, motivasyonunu, güçlü ve zayıf yönlerini tanıması açısından diğer kişilerden daha yeterli bir konuma gelebilirler. Babası üniversite mezunu olan öğrenciler, babalarının bu konuda sahip olduğu yeterliliği kendilerine kazandırma adına birşeyler yapılması yönünde destek görme fırsatını yakalayabildiklerinden bu öğrencilerin kişi içi ilişki yeteneği diğerlerinden yüksek bulunmuş olabilir.

ÖNERİLER

- 1.Çoklu zekâ kuramını uygulamada en önemli basamak, kişilerin çoklu zekalarını belirlemek ve ardından kişinin yaşamına yön vermesi için yollar aramaktır.
2. Çoklu zekanın ne olduğu, işlevleri ve faydaları ilköğretimden başlayarak öğrencilere tanıtılmalı ve ilerde yapacakları seçimlere ışık tutması bakımından öncülük edilmelidir.
3. “Bölgelere göre çoklu yetenek/zeka arasındaki farklılık” incelenirken bazı bölümlerle çoklu zeka arasında anlamlı farklılığın olmadığı bulgularla ortaya konmuştur. Bu durumu önlemek ve çözebilmek için, tüm öğrencilerin çoklu zekaları belirlenmeli ve bu doğrultuda yönlendirilmeleri sağlanmalıdır. Bu şekildeki bir çalışma kişilerin, bilinçli seçim yapmalarını sağlayacak ve tesadüfi, hasbelkader yapılan seçimleri en aza indirecektir. Böylece kişilerin ilerde zaman ve emek kaybı yaşamadan, yaptıkları seçimlerden memnun ve doyumlu hale gelmeleri sağlanacaktır. Bu da eğitim öğretimin her kademesinde Rehberlik ve Psikolojik Danışma çalışmalarının etkili şekilde yürütülmesi ile mümkün olacaktır.
4. Araştırmada çoklu zekayla ilgili olabileceğini düşündüğümüz, öğrencinin bulunduğu bölüm, cinsiyet, aylık gelir düzeyi, anne öğrenim durumu ve anne alışma durumu ve

Ramazan Abacı, Aynur Baran : *Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişki*

baba öğrenim durumu değişken olarak ele alınmıştır. Konuyla ele alınan değişkenler dışında diğer etkenlerin de etkisi araştırılmalıdır.

5. Çoklu yetenek/ zekayı tanımaya yönelik test ve araç geliştirilmeli, geliştirilen testlerin kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

KAYNAKLAR

Checkley, K. (2000). *Teaching for Multiple Intelligences*. <http://www.ascd.org/readingroom/edlead/9709/checkley.html>>

Demirel, Ö. (1999). *Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem Yayınları.

Gabala, E. M. (1991). *Multiple Intelligences, Private Consultant and Dale L. Lange*, University of Minnesota.

Gardner, H. (1993). *Multiple Intelligences, The Theory and practice, Basic Books*. New York: A Division of Harper Collins Publishers.

Goleman, D., *Duygusal Zekâ*, (Çev: Banu Seçkin Yüksel), İstanbul: Varlık Yayınları, 1998.

Harvard College., “ Project SUMIT” 2000. < <http://pzweb.harvard.edu/SUMIT/Default.Htm>> (17.07.2000).

Woolfolk, A.E., *Educational Psychology*, The Ohio State University, U.S.A. 1998.